

„NOVA DOBA“

izhaja vsako sredo pop
Rokopisi se pošiljajo
na uredništvo v
Gorici, via Pavia
št. 17

* *

Oglasi se računajo
po dogovoru.

Rokopisi se ne vračajo

Telef. N. 12

NOVA

(L'ERA N

Kdo je avstrijakant? Chi è austriacante?

Naši nasprotniki postajajo kaj radi nervozni, ako se jim predbaciva, da so avstrijakanti. To je tudi povsem naravno, ker so izšli vsi brezizjemno iz avstrijskih šol in so torej podedovali ono specijelno duševnost, ki se nazivlja avstrijakantstvo in ki obstoja pred vsem v tem, da se je gojilo vedno sistematično in neopravičljivo sovraštvu proti Italiji in dosledno proti vsemu, kar je v zvezi z italijanskim narodom.

Baš odtod prihaja namreč, da se je po okupaciji naših krajev od strani italijanskih čet, sovraštvu iz fronte prelilo v gnjev proti talijanskim zasedbenim oblastim, ki se je vzdrževalo s podžiganjem nesmiselnih simpatij za Ameriko, Anglijo, Francijo itd. itd., le za Italijo kot »dednega sovražnika« ni bilo pri nas prostorčka.

Ako ima človek le trohico razuma, bi se moral čuditi, da so Italijani kljub temu uljudno postopali z nami in so bili tudi skoro vsi incidenti plod sčuvanja in nezaupanja, ki se je umetno vzdrževalo med našim ljudstvom.

Našim takratnim voditeljem niti na um ni padlo, da bi mogli mi postati italijanski državljani, kakor jim na pr. se daj ne gre v glavo, da se mora otrok že v ljudskih šolah priučiti italijanskemu jeziku, da bo mogel občevati z ostalim 40 milijonskim narodom.

Izrazito avstrijkanstvo pa je, bi rekli, ekonomična lakota v naši politiki. Dočim je v naši državi prepuščeno vse inicijativni posameznika in se ekonomično gibanje vrši izključno v mejah imperiozno potrebe, cvete pri nas politično združništvo in se ustvarjajo naravnost umetne potrebe pod naslovom napredka zato, da dobijo gotovi gospodje delo in denar.

Pri nas živi na stotine združnih organizatorjev, ki se v slučaju politične mobilizacije prelevijo v politične agitatorje.

Takih institucij moderna država ne pozna.

Vsak individui nosi v sebi toliko zavesti državne pripadnosti, da je njegovo delovanje koordinirano z državno mislijo, vsled česar se državljani radije poveljevanja domovine kot svoje ga ideala, čemur je pripisovati nagnjenost za monumentalnost, ki je našemu slovenskemu živelju pravcata španjska vas, kajti bivša vladavina, ki naravnega uzroka za obstoj, t. j. ideje državnosti ni imela, je skušala nadomeščati to duševno pomanjkljivost z ekonomično politiko, ki je vzdrževala Avstrijo z vednim nasičenjem dejanskih in dozdevnih potreb. Med ljudstvom se še pogostoma čuje rek: »Avstrija je dala, ker je bila bogata, Italij ne more, ker je uboga«.

Resnica pa je, da je Avstrija dajala in razsipala, da bi se utrdila v čustvu ljudstva četudi je bilo vse zaman, Italija pa je enotna država, v kateri prevladuje nacionalna politika, vzgoja državljani v religioznem domoljubu, čemur opoznira najučinkovitejša demokracija, oziroma ljubezen do denarne vrednosti, ki je rakrana vseh držav in časov.

Naše ljudstvo se polagoma uživlja, odnosno asimilira tudi v to zanj naravnost novo naziranje.

Zamerimo pa našim »velikim značajem«, ker izkoriščajo ta prehodni položaj hoteč za vsako ceno, da ostane

ljudstvo popolnoma konservativno in kot tako nedostopno za tisti duševni preobrat, ki je za nas neobhodno potreben, ako hočemo vstopiti v veliko življenje italijanskega naroda.

Zato, ker liparji tega ne razumejo, so »avstrijakanti«.

Chi è austriacante ?

I nostri avversari diventano molto nervosi, quando vengano rimproverati di essere »austriacanti«. Questo è naturale proveniendo essi senza eccezioni dalla scuola austriaca, per cui hanno portato con sé quella mentalità speciale che chiamasi «l'austriacantismo» e che anzitutto consiste in ciò che nutre sempre e sistematicamente un odio ingiustificabile contro l'Italia e per conseguenza contro tutto in che stà in qualche relazione colla Nazione italiana.

Così appunto si spiega che ai tempi dell'occupazione di queste regioni da parte dell'Esercito italiano, l'odio del fronte si è mutato in una sorda ostilità contro le autorità di occupazione che venne fomentato da insensate simpatie per l'America, Inghilterra, Francia ecc. ecc., soltanto per l'Italia, quale »nemico tradizionale«, non era da noi posto.

Per quanto piccolo sia il giudizio di un uomo, dovrebbe meravigliarsi che ciò malgrado gli Italiani hanno usato un trattamento gentile verso la popolazione slovena, poichè la maggior parte degli incidenti sono dovuti all'istigazione e malafede che artificiosamente venne sostenuta fra la popolazione.

Ai nostri capocchia politici di allora non pareva nemmeno in sogno che potessero diventare dei cittadini italiani come ad esempio non possono capire nemmeno ora che il bambino già nelle scuole elementari deve imparare la lingua italiana per poter comunicare col resto della Nazione che supera i 40 milioni.

Un mercato austriacantismo si potrebbe dire, è poi la fame economica nella nostra politica.

Mentrechè nel nostro Stato tutto è rimesso all'iniziativa individuale e si limita il movimento economico alle necessità imprensindibili, fiorisce da noi ancora il Cooperativismo politico e si creano talvolta dei bisogni artificiali sotto il manto del progresso, affinché certi Signori trovino il lavoro e denaro.

A questo titolo girano fra noi centinaia e centinaia di organizzatori che nel caso di necessità politica, si trasformano in altrettanti agitatori politici.

Simili istituzioni naturalmente sono cosa ignota negli Stati moderni.

Ogni individuo è tanto conscio della sua nazionalità che la attività è coordinata all'idea dello Stato, per cui ogni cittadino si rallegra dell'ascesa della Patria come del suo ideale, con che si spiega il suo amore per il monumenti nazionali, cosa che alla nostra popolazione è un mistero avendo cioè il Governo austriaco, sevro di queste idealità, cercato di sostituirle con una politica economica che sostenne l'Austria col continuo appagamento di bisogni reali e fittizi. Ancora oggidi si ode parlare spesso la popolazione slovena che dice: »L'Austria ci accontentava essendo lei stata ricca di mezzi, l'Italia non può farlo essendo povera«.

E' vero, sì, che l'Austria dava e sper-

por
ma
rett
to
non
mo
le,
ed
nel
nos

blic
ga
obc
razi
ske
pris
Odl
mož
kom
šeni
za iz
danes
več pi
našem
zi, ki
»S

zadnjil
sili faši
rili pra
ki se je
od nas
je, To
dežel
stvo,
trgu
hni
sk
(I
d
si
P
s
k
n
z
l
r

nom. ljajo neprestano svoje srdite napade.
nem- Za nas je seveda položaj v Sredo-
uje, zemskem morju od največje važnosti.
nšo, Le malokdo se pri nas zaveda v tem ozi-
drž, ru dalekosežnega pomena, ki ga ima za
lez, nas pogodba s kraljevino SHS z dne 29.
a v januarja t. l. Mi nismo dobili samo Re-
ki s prijateljsko zvezo z Jugoslavijo,
ti ampak smo si, kar je za nas še veliko
na važnejše, zakrili hrbet. Šele s tega vidika
ti postaneta navdušenost in zadovoljstvo,
na ki ga je naše časopisje pokazalo po pod-
po- pisu pogodbe, docela razumljivi. Geopo-
leli litično dejstvo, da je nastal ob Rečini
emu stik najvišje napetosti dveh držav, ki ne
Vsa more trajati in infinitum, vendar ne od-
rne pravi važnosti trenutnega miru na Ja-
oro- dranu, ki daje nam kot središnji državi
zni- Sredozemske kotline proste roke v njeni
olji svet. polit. Naša država ima v zadnjem
čija času zaznamovati še več drugih zunanje-
da političnih uspehov. Ugodnost, ki jo nu-
rne di zima od akcije v severni Afriki, je iz-
eri- rabila za izpopolnitev svoje vlade nad
več notranjo Tripolitanijo, ki jo je morala s
go- svojim vstopom v svetovno vojno ome-
ale jiti na maloštevilne obrežne postojanke.
pe- Pri Beni Uledu (kakih 200 km jugo-
e v vzhodno od Tripolisa) so naše čete pre-
vo- magale vstaše, zasedle so tudi oazo Ga-
ov, dames ob tuniški meji in se borile z u-
ark spehom v Cirenajki. Pogaja se Mussolini
mi- tudi z Egiptom, ki naj Italiji odstopi ze-
ija lenico Kufro, ognjišče Senusijev, ki so
svo- še vedno neukrotljivi nasprotniki naše
zasedbe. V izpopolnitev svoje kolon. po-
aja- sestni zahteva naša država v zadnjem ča-
raj- su tudi precej odločno odstop preosta-
oljo. lega dela Džubalanda, ki se še nahaja
čim- pod vladu Britske Vzhodne Afrike in
pra- ki je za Angleže gospodarsko popolno-
noče ma brezpomembna. Za našo kolonijo
pogi- Somali pa Džubaland lahko postane zelo
nogla važen, ker je naše pristanišče Mogadšo
emške ob somalski obali slabo in ker trpi cela
njeno kolonija na pomanjkanju vode: z Džu-
je re- balandom pa dobimo izvrstno pristani-
u neki šče Kišimaju in mogočno reko Džuba,
va Po- ki ima toliko vode, da se bo dalo z umet-
bilo, nim namakanjem rodovitno, a doslej pu-
i narod sto zemljo pridobiti za kulturo velikih
islekov. množin kolonijalnih pridelkov.
anse za V primeru z velesilami je politika
kakor manjših držav ob Sredozemskem morju
vprav neznatna in brez posebnega vpli-
va na splošni razvoj sredozemskih do-
godkov. Grčija še sedaj nima urejenih
notranjih razmer. Jugosl. in Bulgarija stre-
mita zdaj predvsem za prostim izhodom
na Egejsko morje. Za Jugoslavijo so po-
sebno pogajanja z Grčijo za prosto co-
no v Solunu od največje važnosti, ker
naša država ob samo 70 km široki Otran-
tski cesti vsak čas z majhnimi sredstvi
lahko popolnoma zapre pot v vzhodno
Sredozemsko kotlino.

VOLILNI BOJ V FRANCII.

Volilni boj divja v Franciji. Sedem-
najst strank vabi volilce pod svoj pra-
por, sedemnajst programov obljublja
prebivalstvu nebesa na zemlji, ako se
postavi na njegovo platformo. Toda
Francozov ta konkurenčna borba ne
moti prav nič v njih navadnem prido-
bitnem prizadevanju. Prihodnje leto
bodo slavili petdesetletnico Tretje re-
publike. Ker so se strankarski programi
v Franciji do načelno brezpomembnih
nians že izenačili, bo prebivalstvo svoje
doseganje mandatarje sodilo pač po nji-
hovih delih pretekle legislature ter po
tem uravnalo dne 11. maja svoje odlo-
čevanje. Ako primerja franc. ljudstvo
pretekla 4 zakonodajna leta s prejšnjimi,
s predvojnimi, mu pade gotovo v oči, da
se je v hitrem tempu sodobnega dogaja-
nja v javnem življenju, v vladni tehniki
marsikaj izpremenilo.

VOLILNI BOJ V NEMČIJI.

Volilni boj je v polnem razmahu in
z ogromnimi koraki se bliža odločilna
bitka. Nikdo ne dvomi več nad resno-
stjo časa: vsakdo čuti, da je stavljeno
čisto jasno vprašanje: republika ali mo-
narhija na znotraj, revanša vojna ali mir
na zunaj. Povdariti je treba eno svetlo
točko volilnega boja: kljub neprestanim
napadom, posebno vojaške oblasti na

»prevratne duhove«, t. j. republikance in
demokrate, se pri teh vendar opaža tu
in tam razveseljivo duševno pomlaje-
nje, ki ne izključuje upanja na uspeh.
Levica mobilizira pod izredno težkimi
pogoji in zdi se, da so njene sile večje,
kot se je prvotno računalo. Imamo utis
da dobri duh še ni popolnoma ugasnil v
nemških masah; sodna parodija, odigra-
na v Münchenu, je odprla oči naivnim
občudovalcem »plemenskega« gibanja in
jim razkrila vse medsebojno sovraštvo
in intrige voditeljev nemške arijsko-na-
cijonalne stranke. Brezmejna neumnost,
ki jo je pokazal general Ludendorff v
vsem, kar samo od daleč meji na zuna-
njo politiko, je naredila utis vsaj na te
nacionaliste, ki so si ohranili politično
tradicijo stare narodno-liberalne stran-
ke, tako prof. Hoetzsch, voditelj nem-
ških nacionalcev, in Hergt, čegar govor
v Hamburgu je vzbudil veliko pozornost.

Program je jasen, kot beli dan: po-
biti najprvo doma vse žide, demokrate
in republikance, potem pa pod vodstvom
samega cesarja napovedati Franciji no-
vo vojno, ker nemška vojska je nepre-
magljiva.

Dopisi.

KOJSKO.

Kojsko, 27. aprila 1924.

Danes je držala tukajšna sekcija
državne stranke svoj občni zbor, ki je
bil od posebne važnosti radi okoliščine,
ker se je moralo voliti pet novih članov
v direktorij, nato tudi novega politič-
nega tajnika namesto dosedanjega geom.
Marija Falcetti-ja, ki zapušča iz zaseb-
nih razlogov Brda.

V spopolnitev direktorija so bili i-
menovani gg.: Dornik Mihael, Jasnič
Anton, Simčič Jožef, Marinič Jožef in
Terkuč Ladislav.

Za političnega tajnika je bil eno-
glasno izvoljen gosp. Franc Obljubek,
župan v Kojskem.

Predno se je občni zbor razšel sta
se poslovala inž. Minoli in gosp. Oblju-
bek v toplih besedah od gosp. Falcetti-
ja zahvaljevaje se mu radi njegovega
neumornega delovanja, da se je vzpostavil
tamošnji fašij, kateremu je konečno
načeloval kot politični tajnik in ga na-
potil proti boljši bodočnosti.

Sežana, Dne 12. 3., 22. 3. in 12. 4. t.
l. je bilo prignanih na trg 2860 galv raz-
novrstne živine in sicer:

Dne 12. 3. 477 goved, 401 konj in 444
prašičev. Kupčija ne prav dobra. Dne
22. 3. je bilo prignanih na trg samo 374
glav živine to pa zaradi slabega vreme-
na. Ker ni mogla živina na trg se je kup-
čevalo po hlevih. Dne 12. 4 je bilo na tr-
gu 465 glav goveje živine, 170 konj in
572 prašičev. Kupčija z govejo živino od
450—480 kvintal žive teže. Konji po ka-
kovosti do 4000 lir. Za konje nizke po-
stave je veliko popraševanje posebno za
v srednjo Italijo. Kupčija s prašiči je bi-
la zelo živahna, kajti vsih 572 glav se je
razprodalo, po ceni od 150 do 180 lir,
glava. Ponovno se priporoča vsem našim
kmetovalcem, da se čim več mogoče pe-
čajo s prašičerejo katera donaja pri da-
našnjih razmerah živinorejcem najhi-
trejši in najizdatnejši dohodek.

Trgovina z manufakturo je bila prav
dobra. Tudi sadno dreve in trte se je v
obilici razprodalo.

Postrežba po gostilnah točna in do-
bra.

Zveze za prihod in odhod, so na vse
strani jako ugodne.

Prihodnji semenj se vrši dne 12. ma-
ja t. l.

Iz Sv. Križa na Vipavskem. — Od-
govor znani Goriški laži-straži. O tem
kako, se je volilo v Sv. Križu, nočemo
zgubljati mnogo časa in prostora, kajti
imenovani naš prijatelj Lulik je res več-
krat zapustil volilno dvorano in šel ven,
a je delal zato, ker se je bal, da Janko in
Bone zlezeta v žaro in da bosta potem v
žari pojedla vse glasovnice, na kojih je
bil črtan liktorski sveženj. Da je dalje
kr. komisar odgovoren samo vladi, to bi

tudi lahko lažnjivi dopisun vedel, mogoče pa bi želel dopisun »Goriške Straže«, da bi bil kr. komisar odgovoren Bonetu, Jankotu, Bevku in njih somišljenikom. Sploh pa, če ima kdo kaj proti njemu, naj pride z imenom na dan, in se naj ne skriva kakor tibotapci in zahrbtniži. — Vedi Bone Mirko, da nisi še gospodar niti cne ovce, kajti lani je oče za teboj tekel, ker si prodal eno ovco ter si jo moral nazaj pripeljati.

Iz Kobarida 27. aprila 1924. — Včeraj ob dveh in pol popoldne je postal delavec 23-letni Josip Pagon, doma iz Čerknega, žrtev smrtonosnega vojnega materijala, ki ga je pobiral v humski dolini v bližini vasi Krn.

Mladenič je nabiral vojni materijal in je našel pri tem delu granato, katero je hotel odvit, ker ni bila eksplozivna. Pri tem vrtnanju pa je granata nenadoma razpočila, mu razstrgala trebuh in odnesla obe roki. Mladenič je radi izkrvavenja izdahnul za par ur.

Nesrečneža so se zavzeli delavci iz stare kraljevine, ki so ga pobrali, zavezali in odnesli pod streho.

Iz Dornberga prejemamo in priobčujemo: »V odgovor na ognjusne napade »Gor. Straže« z dne 24. t. m. smo ji poslali v priobčenje sledeči odgovor:

Dasi članek, ki je prinešen v gorenji številki ne odgovarja resnici, podpisani v imenu gospodarstva, ki so navedeni v omenjenem članku, izjavlja, da nima ničesar popravljati, ker je prav gotov, da toliko uredništvo kakor dopisnik popravkov ne more prinesiti iz enostavnega razloga, ker bi se moral ves časopis od kraja do konca popraviti, kar pa oseba dopisnika, ki je podpisanemu že znana radi svojega zavijanja, enostavno ne more storiti, dasi je naravno, da se v takih slučajih pokaže tudi toliko poguma, da se vzdržuje svojo trditev s podpisom.

Iz Tolmina. — Prošlega pondeljka se je sestala tu komisija za prireditve kmetijske razstave meseca avgusta t. l. Seje se je vdeležil goriški podprefekt kom. Nicolotti, častnik it. kr. Biasutti, pol. tajnik tolminskega fašija Dr. Marsan, obč. komisar Mrak in drugi.

Razpravljalo se je o vspredu razstave, pri čemer se je vnela živahna debata. Konečno se je sklenilo, da se ima vršiti razstava v dobi od 17. do 24. avgusta.

Navzoči so se obvezali prispevati z vsemi svojimi močmi, da bo razstava primerno uspela.

Rihemberk, dne 25. aprila 1924. — Čudni ljudje so ti naši najozžji prijatelji pri »G. S.« Dokler ni nikakega pogrška, so jim ljudje njihovega mišljenja »zlato rudokopi«; kakor hitro pa zavili samokolnica, ki ni preveč dobro namazana, se zgražajo nad nedolžnimi žrtvami ter jim zapirajo vrata pred nosom.

Nič ne de, kajti mi smo že vajeni »jezuitske politike«. — Nadvse smešna je pa trditev, da so naši pristaši pretepali neko žensko »Lukcovko, se razume mo« na Preserjih. Gospodje, roko na srce! Ne zagovarjajte popovov, kajti če je res, so lipovci pretepali lipovce, kar smo mi že ponovno dokazali.

Konečno vas bi, da zaključimo to afero vprašali: kako se vjema z vašimi načeli trditev, da so pristaši fašija pretepali »Lukce« in njihovo gospodinjjo. — Gospodje pripadniki »Straže« vas ni sram! Vi kakor tudi mi poznamo »Lukce« in »Besednjake«. — Isti Besednjak, ki je baje malo podrezal Lukce, je prigovarjal našim pristašem, naj volijo »Lipo«.

Zakaj, gospodje okoli »Goriške Straže« ne poveste javnosti, kakšni ljudje so oni »Lukci«, kateri so baje pred nedavnim časom svojo gospodinjjo ponoči prav pošteno nabili, ji izrgali slednjo kunjjo raz život ter jo v Adamovem kostumu vrgli skozi okno na cesto v zasmeš in pohujšanje mladini, ki si je pasla oči nad krasoto te ženske, dokler je niso dobri sosedje zavili v star vojaški plašč, ter jo rešili pred nadaljnjim zasledovanjem teh divjakov. Kompetentni

urad je tej sirovini predpisal pravi »recept«. Vprašajte njih, naj vam povedo, kako je bilo! Sejete veter a vedite, da bodete želi vihar! »Gliha vkup štrihac«.

Važno za izseljence.

Da bi olajšali našim izseljencem izdajo potnega lista za inozemstvo, prinašamo splošne navedbe in način, kako se imamo po njih ravnati.

Naprašamo vsa cenjena županstva, da se držijo teh določb, da ne bi se tratil časa z vrnitvijo dokumentov, ki niso pravilno izpolnjeni.

Za izseljence, ki gredo na Francosko

Delavci, ki gredo v Francijo, morajo imeti sledeče dokumente:

1. Delavsko pogodbo, začasno ali stalno dovoljenje bivanja. (Vsem dovoljenjem se mora priložiti pogodbeno pismo, izdano od delodajalca.)

2.) Prošnja za potni list v inozemstvo (nulla osta), ki jo izpolni domače županstvo. Omenjeno prošnjo morajo podpisati kr. Karabinerji, za kar ima skrbeti izseljenec sam.

3. Priložiti mora 2 fotografiji z lastno-ročnim podpisom, vidimiranim po županstva ali pa že stari potni list, kdor ga poseduje.

4. Poslati mora po pošti 2.05 za kolek potnem listu in 5.05 za kolek na delavno pogodbo ali pa za dovoljenje.

Opazujemo županstva in izseljence na sledeče:

Redna delavna pogodba mora biti izpolnjena na posebni tiskovini in mora biti podpisana od delodajalca. Razven tega mora biti pogodba vidirana po izseljeniškem komisarju v Parizu ali pa vsaj po ital. konzulu v Franciji; svoj vizum na pogodbo mora postaviti tudi francosko ministrstvo za Javna dela (Avis Favorable).

Pogodbe, ki niso izpoljene na v ta namen izdanih listinah, so tudi veljavne, če so vidimirane, kakor zgoraj omenjeno.

Začasna ali stalna dovoljenja so veljavna, če jih potrdi ali samo italijanski konzul ali pa Ministrstvo za Javna Dela.

Veljavni so na dovoljenju tudi vizumi, katere izdaja Office Dipartimental des Placements to je: »Avis Forable«.

Pogodbeno pismo (lettera di convenzione) je lahko spisana na papirju, ki ima na vrhu naslov delodajalca in potrjeno po tvrdkinem pečatu.

To pismo ne potrebuje vizuma od oblasti; mora se pa priložiti dovoljenju, kot zgoraj omenjeno. Za podaljšanje in potrjenje potnih listov, ki niso še potekli ali pa za one izdane potom kr. Konzulatov, je treba poslati tudi po poštni izkaznici L. 2.65 in 5.05, poleg drugih dokumentov (delavna pogodba, dovoljenje ali vpoklic).

Potrjenje je vedno potrebno, kedar je preteklo več kot 30 dni po izdaji potnega lista.

Pozivnice.

Lahko se izda potni list tudi na pozivnico kr. ital. konzula v Franciji.

Delavec lahko vpokliče svojo družino k sebi; mora pa izkazati izjavo delodajalca, iz katere se razvidi, da je v stanu preživeti svojo družino, katero hoče opoklicati. Tudi ta dokument mora biti vidimiran [od kr. konzula, kateri postavi svoj nulla osta za priselitev.

Izseljenci, ki so podvrženi naborni dolžnosti. Letnik 1904 mora priložiti „atto di sottomissione“, če so interiranci izjavljeni pregledni „(revidibili)“; če so pa reformirani, morajo predložiti tozadevno vojaške potrdilo. Letnik 1905 in 1906 mora predložiti tudi „atto di sottomissione“, ta dokument izpolni županstvo. Izseljenci letnika 1907 in 1908 pa morajo priložiti dovoljenje očeta ali pa varuha.

Dnevne vesti.

ODGODITEV
ADMINISTRATIVNIH VOLITEV
ZA LETO 1925.

Ministrski svet je na svoji seji dne 25. aprila sklepal med drugim tudi o občinskih dež. volitvah, in sicer:

Zadnje splošne redne občinske volitve so se vršile v septembru in oktobru 1920. Potemtakem bi se morale vršiti letošje zopet redne občinske in dež. volitve. Toda ministrski svet je smatral za boljše v sedanjem času odgoditi omenjene volitve, kot to predvideva zadnji odstavek čl. 115 kr. dekreta 30. dec. 1923.

Država se je namreč komaj oddahnila po državnozborskih volitvah. Razven tega je od občinskih volitev l. 1920 obnovljena ali pa se obnavlja približno polovica občin (4742 od 9156) celega kraljestva potom izredne občinske uprave. Odgoditev obč. volitev se zdi tudi primerna, ker je v teku rešitve vprašanje glasovanje žensk pri občinskih volitvah.

Radi teh razlogov odgodi min. svet splošne obč. in dež. volitve na prihodnje leto.

Prememba v ministerstvu. General Antonio de Giorgio je bil imenovan za vojnega ministra na mesto generala Diaz, ki je iz zdravstvenih razlogov odstopil.

Cerkveni koncil. Agenzia Volta poroča, da se vrše v Vatikanu pod vodstvom kardinala Sbarettija priprave za cerkveni koncil, ki se ima vršiti l. 1925. Ta zbor bo nadaljeval delo cerkvenega zbora vaticanskega iz leta 1860, ki je bil prekinjen leta 1870. Cerkvenega zbora se bo udeležilo okoli 2000 škofov.

Naše vojne ladije na Donavi. Iz Zemunna poročajo da ste dne 28. t. m. pripuli po Donavi dve italijanski vojni adji, in sicer topničarka »Giannini« in torpedovka št. 75., ki je nadaljujeta svojo vožnjo proti Požunu k slavju odkritja spomenika generalu Štefaniku in italijanskim častnikom, ki so se ponesrečili svojedobno na ondodnem avijatičnem polju.

Zverina v človeški podobi. Ko je občinstvo pret. nedeljo razpravljalo o nezgodi, ki je zadela našega bivšega župana gosp. Colja, se je izrazil profesor irendentističnega gibanja Valenčič v navzočnosti velikega števila svojih učencev in drugih ljudi javno na cesti: »Enega je že zadel božji žlag in vsi rihemberški fašisti bodo doživeli enako usodo, ako se poprej sami ne pomore.« Fuj te bodi ognjusa in izmeček človeštva!

Smrtna kosa. — Nocoj ob 18. uri je izdihnil svojo blago dušo g. Ivan Colja od Birsov, št. 158 v 72. letu svoje starosti.

Pokojni Colja je bil samouk. Dolgo vrsto let je bil občinski starešina in podžupan, ter od leta 1912. do poloma bivše avstro-ogrške monarhije župan rihemberški.

Vsakdo si lahko predoči, koliko šikan je pok. Colja prestal za časa svojega županovanja, ako se pomisli, da je bilo 2/3 občine evakuirane in on je ostal v sredini najmanj 40.000 vojakov raznih narodnosti, ki so prihajali iz fronte na oddih v Rihemberk, in to brez pravega občinskega tajnika.

Razventega je bil gosp. Colja dolgoletni cerkveni organist in učitelj cerkvenih pevcev. Bil je pravi katoličan, veren mož a vendar odločen na strani pravice.

Od leta 1908. naprej je bil do smrti ali predsednik ali pa odbornik Kmečke hranilnice in posojilnice v Rihemberku ter se vsestransko zanimal za povzdigo vino- in sadjerejstva ter za umetno kletarstvo in bil za te zasluge mnogokrat odlikovan.

Preteklo nedeljo je pok. Colja že ob 4. uri zjutraj zalival vrt in, ko je izvršil to delo, se je podal v svojo vinsko klet pogledat, če je tu vse v redu predno gre orgljat k prvi sv. maši.

Tu ga je zadela srčna kap in svoji so ga našli nezavestnega ležati na tlaku kleti. — Mož je bil stara korenina in rihemberžani bodo občutili to bridko izgubo, ker pok. je šel slehernemu in tudi največjim nasprotnikom z blagohotnimi nasveti brezplačno na roko.

Bodi mu zemljica lahka in blag mu spomin. — Preostalin naše sožalje!

Nov važen izum Marconijev. V listu »Le Quotidien« čitamo, da se je po dve-

letnem trudu Marconiju posrečila kanalizacija radioelektričnih valov, to je, dati jim samo jedno zaželjeno smer, kot meče n. pr. reflektor svoje žarke samo v gotovem pravcu. Na ta način bo mogoče s pomočjo novega Marconijevega aparata pošiljati brezžične brzovjake v sosedno državo, ne da bi mogle biti prestrežene od postaj drugih sosedov, Marconi svoj izum še izpopolnjuje v tem smeru, da bi mogla sprejeti električne valove samo ta postaja, kateri so bili namenjeni. Lahko si predstavljamo ogromni pomen te iznajdbe, posebno za časa vojne.

Napoleonove relikvije. Kmalu bi bile za javnost izgubljene nekatere Napoleonove relikvije, da jih ni kupil neki bogat Italijan iz zapuščine Tomaža Archambaulta, najzvestejšega Napoleonovega sluga, ki mu je sledil v prognanstvo na otok sv. Helene.

Med relikvijami se nahaja srajca iz nizozemskega sukna, ki jo je imel na sebi še par dni pred smrtjo. Tomaž bi jo moral oprati. Ko je cesar umrl, jo je shranil, kakoršna je bila, s sledovi potu umirajočega. Zbirka vsebuje tudi dva robca, ki jih je Napoleon uporabljal tekom svoje bolezni. Poleg tega je bil v zapuščini tudi kozarec, iz katerega si je Napoleon gasil žejo. Nadalje komad prve krste, vejica vrbe žalujke, ki je senčila njegov grob in velika zbirka prepisov raznih listin in zasebnih pisem. Kupec je vse te relikvije odstopil muzeju v Malmaisonu.

ŽGANJEKUHA.

Pred kratkim smo sporočili v »Novi Dobi«, da je finančno ministrstvo na naše posredovanje dovolilo za izjemno žganjekuho v novih deželah s popustivijo polovičnega daca ter da vsak vino-rejec, ki si je pustil tropine doma, jih lahko kuha na svojem domu v lastnem ali pa tudi v izposojenem kotlu. V to svrhu se je otvoril poseben urad v Gorici, Via Brigata Pavia št. 38 (prej Via Strazig.) Pismene zaprosbe se rešujejo vsak dan, dočim osebno se zamore zaprositi le ob četrčkih in sobotah celi dan.

Z ozirom na spomenico, izročeno po g. Rudolfu županu iz St. Vida, g. poslancu Pisentiju, ki se je pri določanju olajšav za žganjekuho vpoštevala količina, kor je bilo mogoče, kr. prefektura iz Vidma poroča, da tozadevni dokumenti, priloženi prošnji, se lahko dajo napraviti že med letom in ne ravno pred trgatvijo. Dokumenti in sploh vse postopanje za dosego dovoljenja so isti kakor pred vojno, razlika je le v tem, da namesto brezplačne žganjekuhe, se plača L 3.75 od litra žganja.

Dosedaj je omenjeni urad izdal že nad 200 takih dovolenj. Torej kdor ima še tropine doma, se lahko posluži zgoraj rečenih olajšav.

Po splošni poizvedbah se je ugotovilo, da je ostala še približno polovica tropin v naši deželi, ki se imajo še skuhati.

K otvoritvi zbornice, ki se ima vršiti dne 24. maja t. l. morajo priti poslanci večine v fraku in z odlikovanji. Radovedni smo kako se bosta to pot maskirala slovenska poslanca. Ako bi hotela ostati dosledna napram Mussoliniju in narodu, bosta morala obleči frak in pomešati se med državne poslance, ako jih bodo le-ti pustili.

NOREC.

47 letni Josip Birs iz Rihemberga oče 8 otrok je znorel vsled težkih družinskih razmer. V zmedenosti si je revček predstavljaj, da se mu ima zgoditi velika nesreča. Prepeljali so ga v norišnico.

MED VOZNIJO.

Vozil sem se te dni v tretjem razredu iz Ajdovščine v Gorico. Nehote sem zasedel mesto pri dveh domačinih, ki sta se pogovarjala o marsičem. Radovednost me je pripravila do pazljivosti, ker je bil pogovor interesanten. Govorilo se je med drugim o faliranem kandidatu Bitezniku. No — kaj praviš — Biteznika? Poznam tudi jaz dobro tega ptička. Poslušaj kaj ti lahko povem. Ko

je bil v Rusiji, je bil boljševiški fjakar. Ko je videl, da ta gšeft ne nese, se je vrnil domov. Med potjo se je ustavil na Kranjskem hodil sem ter tja in trosil utopije boljševizma in komunizma med ubogim ljudstvom. Pustimo to. On je hud klerikalec in ta hud svetnik je prišel do gotove osebe in ji rekel: »saj ni treba, da več molite, zdaj ko izbruhne boljševizem bomo šli vsi v nebesa«. Vsi brez molitve! Ko je prekoračil Postojno videl je, da je tu drug teren ter je kojme njal politiko. Obiskal je vse kaplane in fajmoštre ter jih oboževal in baje molil zanje. Vidiš, ta, ki je pravil, da se brez molitve pride v nebesa, je takrat videč potrebo menjal prejšnjo taktiko in začel z njimi orat in orje še danes. Tako je. Ah, kaj hočeš pravi drugi: »to je pač doktorski značaj, ki je vedno pripravljeno da povleče za nos človeka; ampak on je že končal ker smo ga povlekli le mi«.

OTVORITEV POSLANSKE ZBORNICE.

Parlament bo otvorjen 24. maja. Še malo časa, mesec dni manjka do onega velevažnega dneva, ko bodo novoizvoljeni poslanci orisali položaj in želje ljudstva. Dan narodnega praznika bo za poslance pomemben dan ker se bo ta otvoritev vršila s posebnim in slovesnim običajem.

Kolikor je do danes znano se tega dneva, te otvoritve ne udeležijo vsi novoizvoljeni poslanci in sicer ti, ki stojijo v opoziciji in sicer: socialisti, maksimalisti, komunisti in republikanci. Gre vprašanje ali se znana protidržavna stranka, stranka liparjev zastopana po Wilfanu in Besednjaku udeležijo otvoritve ali ne? Mi bi svetovali obema, da se kot znana prijateljca naše države ne udeležita prve seje in še le pri drugem sestanku povesta v rimskem parlamentu, da sta zastopnika ljudstva, koje ljudstvo je pokorno vladi in želi miru in sprave z celokupnim narodom. Da sta le onadva in še par drugih protidržavni elementi, ki hujska to pokorno ljudstvo proti naši, italijanski državi. — Če se pa udeležita te prve seje smo radovedni kaj bosta zahtevala in prosila. Sicer nam je njihov program jasen. Prvo bo, da bo Italija spoštovala slovanske državljane Italije, ki goje čut nespoštovanja do države in njih zastopnikov. (Klapa Wilfana in Besednjaka.) Da bodo vse šole imele v vsih razredih le slovenski jezik kot učni jezik, da se s tim da možnost kojemu učitelju poučevanje o Jugoslaviji v šoli in izven šole ter vzgajati čut patriotizma do države S. H. S. Da vlada čim preje izplača vojno odškodnino vsim onim, ki so glasovali za edelweis in lipco.

V tem znamenju bo gotovo vse uslišano!

VOJNA ODŠKODNINA JAVNIH BITIJ OSVOBOJ. IN NOVIH DEŽEL.

S kr. odlokom 1. 9. 1920 št. 1524 se je določil neodložljiv rok (7. 5. 1921) vsem javnim bitjem, ki so vsled vojne trpela škodo (pokrajina, občine, župne in vikarijske cerkve, javni dobrodelni zavodi) za vložitev prošnje za vojno odškodnino.

Z odlokom od 10. 2. 1922 št. 1722 se je določil drugi neodložljiv rok (9. 7. 1923), v katerem gorinavedena bitja so morala izjaviti, če namerujejo za popravila, ki so ostala do takrat nedovršena, obrniti se na vladne urade za vzpostavitev in popravilo istih.

Sedaj s kr. odlokom od 9. 3. 1924 št. 149 se je določil nov neodložljiv rok, katerega poškodovana bitja se morajo strogo držati, in to v izogib izgube vsake pravice do odškodnine.

Kakor znano, za dosego odškodnine posameznih poškodb, ki so bile navedene v prošnji, ne zadostuje, če se je uročila splošna prošnja (naznanilo) vseh nastalih škod, pač pa je potrebno, da vsako bitje vloži konkretno prošnjo za odškodnino vsake posamezne škode, naj se pa tiče prošnja že za financiranje del, ki se imajo izvršiti, ali za izplačilo

stroškov za že izvršena dela in konečno ali za izplačilo vsot, ki jih dolguje država, za druge vrste škod (premišine, gozdovih itd.).

Sedaj pa, ako prizadeta bitja ne predložijo do 30. 6. 1924 tozadevne prošnje za odškodnino, ali pa če so jih že vložile s pomanjkljivimi in pravilni dokumenti, kakor predpisujejo veljavna določila, izgubijo brez drugega vsako pravico do določene odškodnine.

Proti temu ni pravnega sredstva. Zategadelj se vsa javna bitja pozivajo, da takoj popolnoma in vestno proučijo lastne spise v svrhu, da se ugotovi če in za katere škode, ki so bile svoječasnno navedene, se ni vložila posebna prošnja. V slučaju pa, da so bile te že uročene, katere dokumente je treba še priložiti komisarijatu za popravila vojne škode v Trevisu.

V vsakem slučaju je treba najkasneje do 30. 6. 1924 predložiti gorinavedenemu komisarijatu vse potrebne spise in dokumente; kajti po tem roku se ne bo sprejela nikaka prošnja ali spis več, in se bodo uradno izbrisale vse škode, za katere se ni postopalo po zgornjih določilih.

Ravno tako se bo postopalo v vseh tistih slučajih, v katerih je bila škoda sicer svoječasnno že izplačena, ne da bi dotična bitja poskrbela vseh potrebnih spisov, ki dokazujejo njih pravico do lastnine poškodovane stvari.

V tem slučaju, odškodnina se bo smatrala kot nepostavno izplačena, in se bo ukrenilo za povrnitev dotične vsote.

O reorganizaciji fašizma po volitvah prinesemo obširnejše in podrobnejše poročilo v jedni prihodnjih števil. Rečemo pa že lahko danes, da jedro preobrata obstoja sedaj v tem, da imamo večino in opozicijo tako v parlamentu kakor v celi državi.

Večina podpira brezpogojno vlado, opozicija služi za to, da ne bi mislil vnanji svet, da v Italiji je odpravljena vsaka politična svoboda. Stvarnega pomena pa opozicija nima, o čemer se bode naše ljudstvo v kratkem prepričalo.

Fašistovski stranki načeljuje kvadriranjvirat, t. j. štirje imenovani možje, mesto generalnega tajnika, katero je doslej imel Giunta, je odpravljeno.

»Velike značaje« rabi »Goriška Straža« glasom uvodnika zadnje številke. Mi bi radi vprašali urednike pri »Goriški Straži«, je-li prištevajo tudi sebe k velikim značajem? Drugače pa smo prepričani, da po njih receptu ne vzklijejo večji značaji, kakor je Besednjak, Kemperle in Bitežnik, kajti jabelko ne pade daleč od drevesa.

Nezaslišana parodija fašizma je tržaški nastop proti goriškim narodnjakom, katere je del Wilfan pod preiskavo radi nevspelega glasovanja za lipovo večico. Nam ta absolutizem od tržaške strani ne gre v glavo, kajti če nočejo goriški fantje biti na vrhovi tržaških gospodov, je to njih stvar, kakor se na pr. Wilfan nima pravice dotikati se takozvanih »slovenskih fašistov«.

Nam je tržaško »filo-fašistovska« narodna »napredna« krščansko-socialno - državljanska »italijansko - slovenska« trgovsko »politična politika prava Sfinga. Zato je nam zoperna do dna srca.

Kar pa se tiče nas samih svetujemo še enkrat »Eдинosti«, da naj bode opreznost, in če se znajo spraviti v tir koleša, ki so dosedaj na višje povelje mirovala.

Kdor se dotika nas, se dotika države in neposredno tudi vrhovnega glavarja države, ki nam je dal patent politične eksistence, katero moramo ohraniti in razmahniti. Če gospodom pri »Eдинosti« in »Goriški straži« ni vse prav, jim svetujemo, da se preselijo čim brže v Jugoslavijo.

Otvoritev lastnega sedeža sindikata tobakarnarjev se je 17. t. m. na slovesen način izvršila v ulici XXIV. Maggio. Prisotna so bila politična, civilna in vojaška oblastva. G. Bruno Piccioli, vojni

invalid kot tajnik sindikata je v vznesenih besedah poudarjal korist složnega delovanja vseh društvenikov »tobakarnarjev, od česar imajo pričakovati znatne uspehe.

Za trdno se pričakuje, da sindikat tobakarnarjev, ki je poverjen ljubeznjivi oskrbi g. Brunu Piccioli, bo žel tiste uspehe, ki jih želijo vsi društveniki ter bo doprinašal tiste moralne in gnotne dobrine, do katerih ima neoporečeno pravico izmučeni sloj tobakarnarjev.

V Šempasu si je te dni 12 letni Peršič Anton, igraje se s pištolo, obstrelil levo roko. Prenešen je bil v goriško bolnišnico.

Velika vzorčna sejma v Milanu in Padovi sta privabila veliko ljudi iz inozemskih držav. Nemci so se posebno vdeležili teh sejmov. Taki sejmi pri naši mnogo izboljšani industriji jako veliko pripomorejo k razviti iste.

Vzorčni sejm v Milanu je tudi kraljeva družina počastila s svojim visokim obiskom. Vse kaže, da se s posebno naglico industrijsko in trgovinsko vzdigujemo, kar bo v splošni prouspah in dobrobit.

UMOR S KAMENJEM V ČEPOVANU.

Na Velikonočni pondeljek zvečer se je odigrala tu pri nas pretresujoča žaloigra. Pozno v noč so sedeli v krčmi Šuligoj Filip, Murovec Josip in Šuligoj Ivan pri kozarcu vina. Beseda je dala besedo in to je nadaljevalo, dokler ni prišlo do dejanskega napada. Šuligoj Ivan se je končno odpravil proti domu. Med potjo pa ga z vso naglico dohitita Šuligoj Filip in Murovec, kjer so se vnovič spoprijeli ter si zmenjali klofute, pesti in končno, ker se je 34 letni Šuligoj Ivan trdno branil, sta ga ostala dva obzula z udarci s kamenjem ter ga toliko časa obdelovala, dokler ni pod težkimi batinami padel v nezavest in nato v hudih mukah izdahnul.

Takoj nato so prihiteli lokalni ka-

rabinerji gg. Morsura, Brumat z brigadirjem g. Pisa na čelu. Poskrbeli so za stražo pri umorjenemu Šuligoju ter za aretacijo zločincev. Med tem pa se je mnogo domačih radovednežev nabralo okrog pokojnika. Naslednjega dne na lice mesta došla sodnijska komisija je odredila, da so umorjenega prenesli v mrtvaško kapelo na pokopališču.

Ta za našo občino nenavadni zločinski uboj je napravil na splošno mučni utis. Upajmo le, da se končno naše ljudstvo spametuje, in da zavzame vobče drugo pot!

KRUTA SMRT

nam je pobrala v cvetu življenja našega v.lega sotrudnika gosp. Josipa Česnik, iz Gorenj pri Lokavcu.

Pokojnik je delj časa bolehal na noztrani bolezni, ki je v poslednjem času postala tako akutna, da mu je nečadoma pretrgala nit življenja. Naj mirno počiva, preostalim pa naše sožalje!

NOTA UREDNIŠTVA:

Dopis iz Budanj, v katerem se marsikaj nečednega razkriva, kar je bilo dosedaj prikrito, za zdaj spričo pičlega prostora izostane. Priobčimo v eni prihodnjih števil.

Isto velja za mastne članke iz Komana, Pliskovice, Kobjeglave, Dutovlj in Tomaja.

Bovec. — Radi bi točnejše podatke, da bomo nato ukrenili vse potrebno.

Iz Cerkna za to številko prepozno; po možnosti prihodnjič. Pričakujemo obljubljeni!

Tiska »Narodna tiskarna«
Izdaja konsorcij »Nove Dobe«
Odgovorni urednik: Jožef Sokol

S potrtim srcem naznanja podpisani vsem prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš nad vse spoštovani in na sploh priljubljeni član in odbornik direktorja

IVAN COLJA,

bivši ribemberški župan in organist v torek, 29. aprila t. l. mirno v Gospodu zaspal.

Žalostni spreved se je vršil v sredo, 30. aprila ob 17. uri iz hiše žalosti pri birtsih, na domače pokopališče.

Ti naš Ivan, ki si s svojim vzornim, krščanskim in poštenim življenjem in s kremenitim značajem svoje soobčane vzgajal k plemenitosti, miru in ljubezni, ti kličemo: Odpusti sovražnikom! Navsvidenje uad zvezdami! Domača zemljica ti bodi lahka!

Rihemberk, dne 30. aprila 1924.

Konsorcij Vinorejcev.

RESTAVRANT „PRI BELEM ZAJCU“

GORICA, Via Monache

Shajališče okolčanov in meščanov

Toči prvovrstna pristna vipavska, briška vina in teran. Izborna domača CENE ZMERNE kuhinja, CENE ZMERNE Shramba za kolosa. Hlev. — Si li videl „Belega Zajca“ v Gorici? Oglej si ga! Videl boš, da vojna furija ga ni najmanj poškodovala. Zato pa lastniku ponujajo precej tisočakov za „Belega Zajca“.

Restavrater J. MOLAR

VOJAKI - novinci!

Bliža se 23. april, ko boste vpoklicani v vojaško službo. Jako dobro vam bo došla

Priročna knjižica za slovenske vojake v Italiji,

iz katere se boste naučili zraven pravilne uporabe italijanščine, tudi povelja in imena vsega onega, ki boste rabili v svojem vsakdanjem življenju. Knjižico dobite v NARODNI KNJIGARNI v GORICI - ulica CARDUCCI št. 7 ter pri založniku V Bandelju Gorica, Via T. Ciconi št. 7

Ne zamudite prilike! Kajti človek brez znanja jezika je mrtva stvar!